

Norske leger mot atomvåpen

1982-2012

NLA 30 år

Spis en atombombe

Ankara erklæringen 2011

en tryggere verden uten atomvåpen

30 år mot atomvåpen

John Gunnar Mæland

Leder NLA

john.meland@isf.uib.no

Norske leger mot atomkrig (nå atomvåpen) ble etablert høsten 1982 da den kalde krigen var på kaldeste. Midt i det som nå er et felles Europa, sto vestmaktene mot østblokken – begge parter rustet til tennene med en absurd mengde atomvåpen. Maktbalansen basert på garantert gjensidig utslettelse gjennom de strategiske langtrekkende våpnene, ble truet av nye atomraketter som kunne ramme fienden på få minutter. Situasjonen var suicidal, men politisk var den fastfrosset.

Tretti år senere er mellomdistansevåpnene helt borte og det samlede kjernefysiske arsenalet i verden redusert til mindre enn en tredel. Integrasjonsprosessen i Europa har ført øst og vest sammen, økonomisk, politisk og langt på vei også militært. Nå er det finansiell kollaps som truer, ikke dumme og farlige våpen.

Globalt er bildet mindre oppløftende. Ikke-spredningsavtalen fra 1970 har ikke kunnet hindre at flere politisk ustabile land er blitt atommakter og at enda flere posisjonerer seg for denne statusen. Trusselen om å utvikle kjernefysisk kapabilitet er en viktig politisk sjakkbrikke. Og disse landene har utvilsomt et poeng når de peker på at de opprinnelige fem atomvåpenstatene ikke har oppfylt sine forpliktelser om nedrustning.

Skal verden bli kvitt atomtrusselen, må disse våpnenes status nedtones til et realistisk nivå. Militært sett er de ”store, stygge og ubrukbare”. De fungerer bare i kraft av sine uhyrlige effekter som politiske trusler. Som Blix-kommisjonen så rett uttrykte det: atomvåpen er ”weapons of terror”. Atombomben er det mest inhumane våpen som noen gang er oppfunnet. Det er ment å ramme sivile mål med masseødeleggende kraft. Detonasjon av en enkelt atombombe vil kunne drepe og lemleste hundretusener av mennesker og medføre økt dødelighet og sykkelighet i årene etter. Selv en begrenset atomkrig vil resultere i

en verdensomspennende katastrofe med massedød, enormt antall hardt skadde, ødelagt helsevesen og samfunnsstruktur, sosialt kaos, sult og nød.

Legene som startet den verdensomspennende legebevegelsen mot atomvåpnene for 30 år siden, bidro til et politisk mirakel. De politiske lederne innså galskapen og verden rygget tilbake fra selvutsløttelsesstupet. Atomnedrustningen gikk hånd i hånd med politisk tøvær. Resultatet ble et Europa ingen kunne forutse i 1982.

Hvordan ser verden ut om 30 år? Det er det heller ikke gitt noen å vite i dag. Vi vet at klimaendringene i sum og over tid kan få like store miljømessige og humanitære konsekvenser som en atomkrig. Skal dette forhindres, kreves en samlet global innsats nå. I denne situasjonen har verden ikke råd til å bruke fellesressursene på gammeldage atomvåpen. La oss bli kvitt dem – før jo heller.

Norske leger mot atomvåpen

NLA er den norske avdelingen av International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW), som i 1985 fikk Nobels Fredspris for sitt opplysningsarbeid om de medisinske virkninger av atomkrig.

NLA er åpen for leger og medisinske studenter og har i dag rundt 1100 medlemmer. Formålet er ”å spre opplysning om medisinske konsekvenser av atomkrig og arbeide for kjernefysisk nedrustning og redusert fare for atom-

krig. En viktig del av dette arbeidet er å påpeke at også forskning, utvikling og utplassering av atomvåpen har sammenheng med de alvorlige problemer verden står overfor når det gjelder miljø og økonomisk utvikling”.

I likhet med IPPNW, arbeider NLA også med totalforbud mot landminer, krigens virkninger på barn, og ikkevoldelige konfliktløsninger.

en tryggere verden uten atomvåpen

Innhold

<i>Påmelding Jubileumskonferanse</i>	<i>side 4</i>
<i>NLAs landsmøte 2012</i>	<i>side 5</i>
<i>ICAN Norge</i>	<i>side 6</i>
<i>FNs førstekomite 2011</i>	<i>side 8</i>
<i>Historisk Røde Kors resolusjon</i>	<i>side 10</i>
<i>Spis en atombombe</i>	<i>side 11</i>
<i>Konvensjon mot atomvåpen</i>	<i>side 12</i>
<i>IPPNWs verdenskonferanse i Hiroshima</i>	<i>side 14</i>
<i>IPPNW-delegasjon til DFR Korea</i>	<i>side 15</i>
<i>Ankara erklæringen 2011</i>	<i>side 16</i>
<i>NATOs atomvåpenpolitiske utfordringer</i>	<i>side 18</i>
<i>Nytt fredshus</i>	<i>side 19</i>
<i>Da folket tvang politikerne til fornuft</i>	<i>side 20</i>
<i>IPPNWs årlige støttelotteri</i>	
<i>Kommentar: Nobels vilje</i>	

Medlemsbladet for Norske leger mot atomvåpen
ISSN 0808 2111

Redaksjonen

Carl Pintzka og Bjørn Lyngen
Abelsborg gate 11, 7018 Trondheim
Tlf: 98446627,
e-post: pintzka@legermotatomvapen.no

NLAs sekretariat

Leder: John Gunnar Mæland
Institutt for samfunnsmedisinske fag, UiB
Kalfarveien 31, 5018 Bergen
Tlf 55586075, fax 55586130
Priv. C.Sundtsgt 36, leil 603, 5004 Bergen
Tlf 55230824 (p),90081052 (m)
e-post: john.meland@isf.uib.no

IPPNW Central Office
727 Massachusetts Avenue
MA 02139-3323, USA
Tlf. 617-868-5050, fax 617-8682560
E-post: ippnwbos@ippnw.org
Ex.dir. Michael Christ: mchrist@ippnw.org

Hjemmesider

www.legermotatomvapen.no, www.ippnw.org

Medlemskontingent, priser:

Leger:	300,-
Studenter:	100,-
Postgirokonto:	3060 24 20376

Er du ikke medlem? Ta kontakt med medlemsansvarlig Tordis Sørensen Høifødt: hoifodt@legermotatomvapen.no.

Layout: Carl Pintzka
Trykk: Skipnes, i 1050 eksemplarer.

Forsideillustrasjon: Forsiden viser boken "Før det blir for sent", en antologi på Tiden Norsk Forlag redigert av av den unge Thorbjørn Jagland sammen med Sverre Bergh Johansen. Boken kom ut i 1982, samme år som Norske leger mot atomkrig ble dannet. I forordet skriver redaktørene: "Menneskeheten har nå to alternativer: atomkrig eller nedrustning." Heldigvis valgte supermaktene det siste alternativet. Illustrasjonen på forsiden er utført av Arne Ekeland.

Fra redaktørene

Iran signaliserer stadig tydeligere at de har til hensikt å utvikle atomvåpen. Krefter som ønsker å hindre dem i dette ser ut til å velge strategien med å ta iranske atomvåpenforskere av dage ved hjelp av attentat og snikmord. Selv om målet – å begrense spredningen av grusomme masseødeleggelsesvåpen – er edelt nok, er metoden forkastelig. Redaktørene i dette bladet ønsker å understreke at vi tar avstand fra dem som tyr til likvideringer for å motvirke at flere land utvikler atomvåpen. Vi innser at man neppe vil få alle land i verden til å forplikte seg til en konvensjon mot atomvåpen uten trusler om bruk av militærkraft, men vi kan ikke akseptere kriminelle intervensjoner som del av dette arbeidet.

Den beste veien for å nå vårt mål er og blir diplomatiet. Her hadde forsvarsminister Barth Eide en gyllen anledning til å signalisere Norges holdning til atomvåpen da han nylig besøkte sin amerikanske kollega Leon Panetta (møtet var ikke gjennomført da denne lederen ble skrevet). Vi i vesten har et forklaringsproblem overfor de nyeste atomvåpeninnehaverne når vi forsøker å overbevise dem om å avstå fra produksjon når vår egen fremste allierte fortsatt rår over store lagre av disse forkastelige masseødeleggelsesvåpen. USA har allerede begynt å kartlegge hvordan de skal kunne nå iranernes underjordiske atomvåpenbunkre for å kunne spreng dem. Dette er etter vår mening feil strategi, siden den ikke gjør noe med det grunnleggende problemet: Vi må få alle verdens stater til ikke å ønske å besitte atomvåpen.

Vi i Norge bør gjøre hva vi kan i å få verdens statsledere til å forplikte seg til målet om en atomvåpenfri verden. Vår desidert korteste kommandolinje til en atomvåpenmakt er til USA. Denne burde vi vite å benytte.

NORSKE LEGER MOT ATOMVÅPEN

PÅMELDING JUBILEUMSKONFERANSE

Norske leger mot atomvåpen 30 år - Jubileumskonferanse lørdag 21. April 2012

En atomvåpenfri verden - i vår levetid!

Styret i Norske leger mot atomvåpen har gleden av å invitere medlemmene i foreningen til en spennende halvdagskonferanse med påfølgende selskapeleg samvær lørdag 21. April 2012.

Sted: Det Norske Videnskapelige Akademi, Drammensveien 78, 0271 Oslo

Landsmøte for Norske leger mot atomvåpen vil foregå i forkant fra 10.00 til 12.00 på samme sted. Alle medlemmer er hjertelig velkomne.

Konferanseprogram

1300-1310	Velkommen - John Gunnar Mæland, leder NLA
1310-1330	Kjernefysisk nedrustning - et humanitært perspektiv - Jonas Gahr Støre, utenriksminister
1330-1345	Spørsmål/diskusjon
1345-1400	Legenes ansvar for fred - Hege Gjessing, president i Den norske legeforening
1400-1430	IPPNWs historie og utfordringer i dag - Gunnar Westberg, tidligere co-president IPPNW
1430-1445	Spørsmål/diskusjon
1445-1515	Pause
1515-1545	Humanitær nedrustning - Sven Mollekleiv, president i Norges Røde Kors
1545-1600	Spørsmål/diskusjon
1600-1645	Veien videre mot en atomvåpenfri verden; - Stine Rødmyr, leder Nei til atomvåpen, Bent Natvig, leder Den norske Pugwashkomite, Anne Marte Skaland, koordinator ICAN Norge
1645-1700	Avsluttende diskusjon

Selskapeleg program

Etter konferansen blir det servering av tapasmat med drikke. Musikalsk innslag ved Hilde Torgauten. Taler og hilsner. Samværet avsluttes ca kl 2000.

Det er et begrenset antall plasser og påmelding skjer etter "først til mølla"-prinsippet. Påmelding med navn, adresse, telefonnummer og eventuelt epost til: lea@legermotatomvapen.no

En må oppgi om en ønsker å delta på

A)	Landsmøte med lunsj	100 kr
B)	Konferanse med middag	300 kr
C)	Begge arrangementene	400 kr

En kan selvsagt delta på landsmøte uten å delta på lunsj. Da er ikke påmelding nødvendig.

Beløpet bes innbetalt til:

NLA v/Sverre Andreas Ruud
Solbergliveien 111
0683 Oslo.

Kontonummer 3060 17 67089 innen 1. April 2012.

NB Merk betalingen med ditt navn og "jubileumskonferanse".

Velkommen!

NLAs landsmøte 2012

Medlemmene innkalles til landsmøte i Norske leger mot atomvåpen

Landsmøtet finner sted i forbindelse med NLAs 30-års jubileumskonferanse

Dato: 21.04.12 kl 10.00 - 1200

Sted: Det norske vitenskapsakademi, Drammensveien 78, N-0271 Oslo

Dagsorden:

1. Valg av referent og møteleder
2. Innkalling til årsmøte og dagsorden
3. Referat fra årsmøte 2011 – godkjenning
4. Regnskap 2011
5. Årsrapport 2011 fra styret og studentgruppene
6. Handlingsprogram 2012
7. Budsjettforslag 2012
8. Forslag om økt medlemskontingent fra 2013
9. Valg av styre
10. Valg av valgkomite
11. Oppnevning av revisor

For Styret i NLA

John Gunnar Mæland, leder

ICAN Norge – fra Facebook til maktens korridorer

ICAN Norge har gjennom det siste året arbeidet systematisk for å påvirke media og politikere i atomvåpenspørsmålet. Kampanjen, som her i Norge ble etablert av bl.a. NLA, og som er del av en global politisk kampanje, har det siste året tatt viktige steg i å etablere seg som en sterk pådriver for målet om full avskaffelse av atomvåpen. Kampanjen tar i bruk nye kommunikasjonsformer og kanaler, blant annet gjennom utstrakt bruk av sosiale medier som Facebook og Twitter. Målet er å bygge en solid opinion som vil støtte et politisk krav om et forbud mot atomvåpen.

Trygve Berge

NLA-styret
berge@legermotatomvåpen.no

ICAN Norge har gjennom året som har gått satt i gang en rekke aktiviteter, der hovedfokus har vært delt mellom direkte politisk påvirkning på den ene siden og oppmerksomhet i media på den andre. Av politisk arbeid har det blitt arrangert politisk paneldebatt om atomvåpen, lobbymøter mellom sentrale personer i den internasjonale ICAN-kampanjen og norske stortingspolitikere samt en rekke foredrag for politiske ungdomspartier og andre organisasjoner. September 2011 bidro ICAN til at

stortingsrepresentant Peter Gitmark (Høyre) sendte et skriftlig spørsmål til Jonas Gahr Støre hvor han bl.a. ba om svar på om regjeringen støtter et forbud mot atomvåpen. Gahr Støre svarte at ”vi ønsker et reelt totalforbud og arbeider aktivt både for å skape et politisk grunnlag og praktiske muligheter for å komme dit”. Kampanjekoordinator Magnus Løvold kommenterte uttalelsen med at – ”Dette er det tydeligste uttrykket for et forbud mot atomvåpen vi noensinne har fått fra regjeringen. Vi er imidlertid ikke fornøyde for Støre setter handling foran ord.”

Når det gjelder oppmerksomhet i nasjonale media er det som så ofte ellers vanskelig å få den plassen vi mener atomvåpen fortjener. Men noen

lyspunkt har året sett, og ICAN har blant annet utarbeidet en leserbrevmal som førte til flere innlegg i en rekke lokalaviser i forbindelse med Nuclear Abolition Day 25. juni. I tillegg har kronikker blitt trykket bl.a. i Dagsavisen, Ny Tid og Klassekampen.

Hovedfokus har imidlertid vært sosiale medier. Som nyhetsåret 2011 har vist er dette en arena som kan spille en betydelig rolle innen politisk og folkelig påvirkningsarbeid – om det blir brukt riktig. ICAN Norge har nå over 800 personer som følger kampanjen via Facebook. En god start, men tallet kan bli mye høyere! En animasjonsfilm har blitt produsert og publisert på Youtube (se www.icanw.no), og har blitt sett av nærmere 3000 personer. Filmen er og oversatt til engelsk og distribuert internasjonalt.

Året 2011 ble avsluttet med ICAN-

• ICAN Norge

- - ICAN Norge – kampanjen for et forbud mot atomvåpen ble etablert 1. september 2011 av Norske leger mot atomvåpen (NLA), Nei til Atomvåpen (NTA) og de norske Pugwashkomiteen. Kampanjen har siden oppstarten etablert seg som et viktig koordineringsorgan og pådriver i arbeidet for et endelig forbud mot atomvåpen. ICAN Norge søker støtte blant norske og internasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner, fagforbund, bedrifter og politiske partier, og arbeider for å sette atomnedrustning på mediernes og politikernes agenda.
- - ICANs målsetning er full avskaffelse av atomvåpen gjennom en internasjonal avtale som forbyr produksjon, lagring, bruk og trussel om bruk av atomvåpen, samt en utvetydig tidsplan for når dette skal gjennomføres.
- - ICAN Norges mål er å få den norske regjeringen til å ta initiativ til eller støtte aktivt opp om en slik forhandlingsprosess.
- ICAN-Norges rapport for 2011 kan leses i sin helhet på www.icanw.no og www.legermotatomvåpen.no

Norges første rådsmøte, som ble avholdt i Oslo 8. desember. Rådet har en rådgivende og konsultativ funksjon, og er et forum hvor de ulike tilsluttede organisasjonene møtes. Representanter fra 10 av de totalt 29 tilsluttede organisasjonene deltok. Årsrapport og strategiplan for 2012 ble gjennomgått, og fokus for kampanjen videre ble diskutert. Representanter fra ungdomspartiene som deltok (Unge Venstre og KrfU) kom med verdifull informasjon om potensialet som ligger i informasjonsarbeid rettet mot ungdomspolitikere. Storebrands representant kom med innspill på hvordan kapitalforvaltere tenker om

feltet. Sekretariatet og styringsgruppa fikk mange gode innspill til videre strategi for 2012.

ICAN Norge ledes av en styringsgruppe som består av representanter fra NLA, NTA, Pugwash, Norges fredsråd og Norsk folkehjelp. John Gunnar Mæland og Trygve Berge representerer NLA. ICAN-sekretariatet har ansvaret for den daglige driften av ICAN Norge. Anne Marte Sundnes Skaland og Magnus Løvold er for tiden begge ansatt i full stilling mens Nosizwe Lise Baqwa er ute i fødselspermisjon. Sekretariatet har nylig flyttet inn i nye lokaler sammen med bl.a. Norges fredsråd, i det nye

”Fredshuset” i Oslo sentrum.

Året 2012 blir et spennende år for både atomvåpensaken og ICAN Norge. Kampanjens mål er klare. Vi ønsker å oppnå minst 100 tilsluttede organisasjoner. Kampanjen skal bli bedre kjent både i nasjonale medier og i det politiske miljøet – ikke minst blant sentrale beslutningstakere. Internasjonalt er nye ICAN-kontor i ferd med å åpnes, bl.a. i Midtøsten.

Hvordan du kan bidra, kan du lese mer om på www.icanw.no - og du kan følge kampanjeaktiviteten på www.facebook.com/ican.norge

FNs førstekomite 2011 og resolusjon L-21

Under FNs førstekomite i New York i 2011 var det knyttet store forhåpninger til resolusjonsforslaget L-21 Taking forward multilateral disarmament negotiations som ble lagt fram av Norge, Østerrike og Mexico. Bakgrunnen for initiativet var den 15 år lange handlingslammelsen i FNs organ for multilaterale nedrustningsforhandlinger CD (Conference on Disarmament) i Geneve, med de farer dette innebærer for bruk av atomvåpen. Skuffelsen var stor da resolusjonen ikke ble stemt over.

Saima Akhtar

MedFred Bergen
akhtar@legermotatomvapen.no

Kirsten Osen

Rådsmedlem NLA
osen@legermotatomvapen.no

Resolusjon L-21 tok i korthet sikte på å bringe nedrustningsforhandlingene ut av dødvannet ved å foreslå forhandlinger utenfor CD. Men CD skulle ennå få en frist på ett år. Dersom CD ved neste års FN-sesjon ikke var kommet i gang med substansielle forhandlinger, skulle FN etablere egne arbeidsgrupper for å forhandle om hhv atomnedrustning/atomvåpenfrie soner, negative sikkerhetsgarantier, forbud mot produksjon av spaltbart materiale for våpenbruk og forebygging av opprustning i rommet. En konvensjon mot atomvåpen var ikke spesifisert som mål, bare at en slik løsning ikke var utelukket. Og Norges diplomater Mona Juul og Inga Nyhamar var i sine innlegg i førstekomiteen helt klare på at Norge erkjenner behovet for – og plikten til – å forhandle om en legalt bindende konvensjon mot atomvåpen slik den internasjonale domstolen i Haag krever.

Resolusjonen ble lagt fram i førstekomiteen, men den fikk begrenset oppslutning og ble derfor ikke lagt frem for votering. Den offisielle begrunnelsen var at man valgte å bevare resolusjonsteksten

fremfor å vanne den ut for å vinne mer støtte på daværende tidspunkt. Selv om det er skuffende at L-21 ikke vant fram, så er den det tøffeste fremstøt i retning av et forbud mot atomvåpen som Norge hittil har vært med på i FN. Det ville vært helt utenkelig bare for noen få år siden.

Til tross for at resolusjonsforslaget ikke ble votert over, var de norske UD-representantene fornøyd med diskusjonene rundt forslaget. Det at CD har fått ”gult kort” er et signal om at det må handles. Om CD oppfatter misnøyen og evner å gjøre noe med det gjenstår å se.

Motstanden mot L-21 kom ifølge Reaching Critical Wills (RCW) rapport blant annet fra NAM-landene (Non Aligned Movement),

Saima Naz Akhtar i New York

som gikk til det oppsiktsvekkende skritt å forlange 2/3 flertall for et eventuelt vedtak. Dette er særlig bekymringsfullt fordi NAM-landene tradisjonelt har vært de sterkeste pådriverne for eliminering av atomvåpen. Det er nærliggende å tro at de er redde for å miste den innflytelsen de har i CD som praktiserer konsensus og dermed de facto vetorett for ethvert av de 60 medlemslandene. Men etter RCWs vurdering er det bare atomvåpenstatene som tjener på at CD er lammet og at L-21 ikke vant frem. L-21 ga tydelig beskjed til de landene som er komfortable med den nåværende stillstanden, om at det ikke er sikkert at ”business will go on as usual”. Selv om forslaget ikke gikk til votering, møtte det sterk sympati fra mange land.

RCW frykter at det kommer et nytt våpenkappløp og at betydelige summer vil bli brukt på atomvåpen i det kommende tiår. Ifølge en delegat fra Filippinene er det ikke bare nedrustningen som er i fare, men hele den multilaterale prosessen. Ifølge russiske delegater vil USA/NATOs rakettskjold også bidra til dette.

Det skjedde naturligvis også mye annet i førstekomiteen. Her skal bare nevnes noen få resolusjoner til om atomvåpen. En resolusjon fremlagt av Nederland, Sør-Afrika og Sveits med oppfordring til CD om å komme i gang med arbeidet, men uten noen konkret tidsramme,

*”New York New York, big city of dreams
But everything in New York ain’t always what it seems”*

ble vedtatt uten avstemning. En resolusjon fra Canada der CD oppfordres til å forhandle om et forbud mot produksjon av spaltbart materiale til våpenbruk, ble vedtatt med overveldende flertall. Bare Pakistan og Nord-Korea stemte mot, mens Iran og Israel var blant de 23 som avsto. Som i fjor stemte Norge avholdende til Malaysia-resolusjonen om å starte forhandlinger om en konvensjon mot atomvåpen.

De norske diplomatene poengterte

hvor viktig det er med et aktivt sivilsamfunn. Det ble flere ganger trukket paralleller til minekonvensjonen, hvor sivilsamfunnet representert ved den internasjonale landminekampanjen (ICBL) spilte en stor rolle. Med MedFred sin tilstedeværelse som NGO-observatør, sammen med ICAN representant Magnus Løvold, har vi forhåpentligvis klart å viderefordre sivilsamfunnets engasjement. Dette viser igjen hvor viktig vår jobb er, og at vi som sivilsamfunn har et ansvar for å

trekke lasset i riktig retning.

Alt som foregikk i førstekomiteen inkludert taler, resolusjonstekster og stemmetall finnes på RCWs hjemmeside www.reachingcriticalwill.org

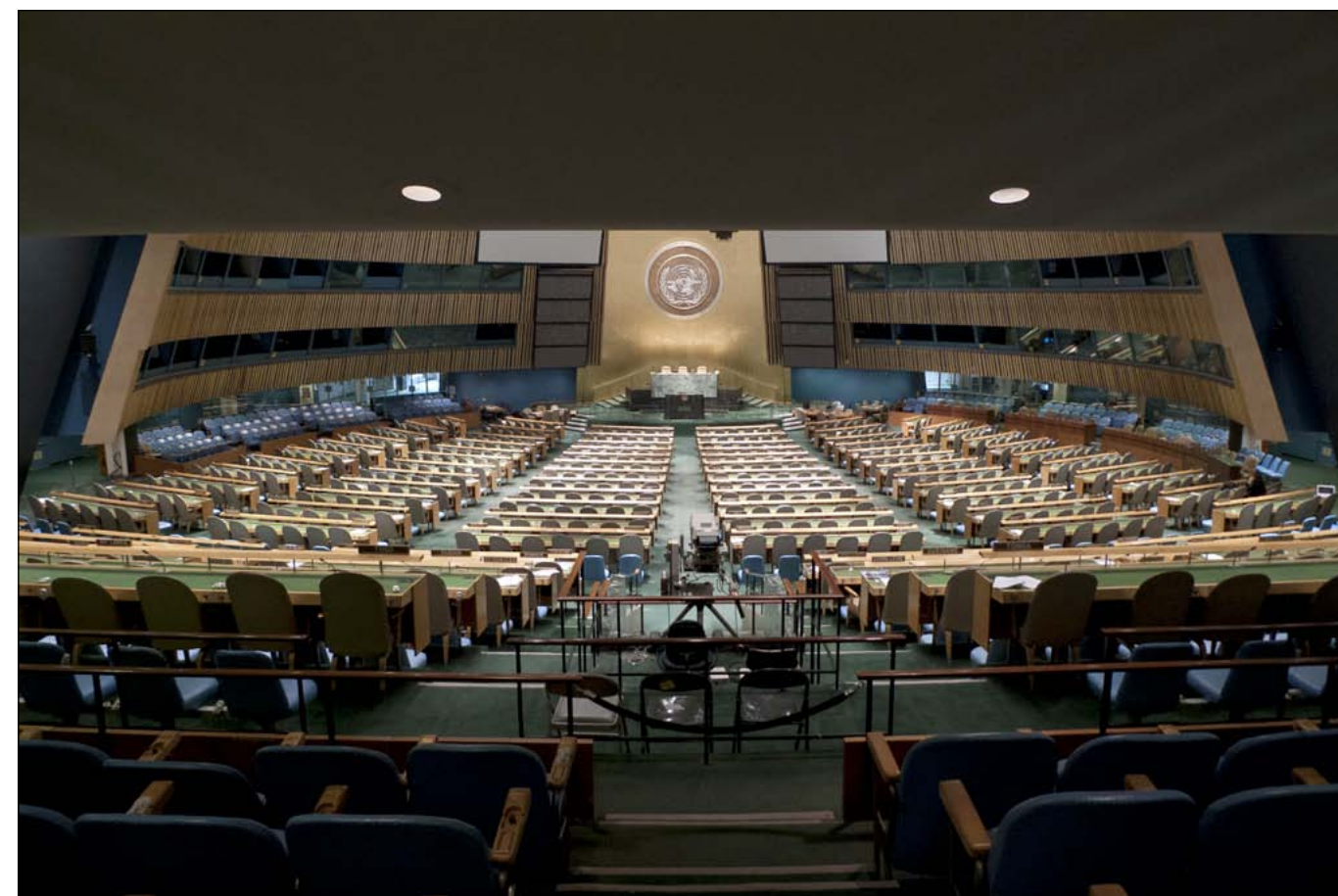

Foto: Kristian Jacobsen

Historisk Røde Kors resolusjon

Kirsten Osen

Rådsmedlem NLA

osen@legermotatomvapen.no

Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen vedtok den 26. november 2011 i Geneve en historisk resolusjon "Working towards the elimination of nuclear weapons." Resolusjonen går uten forbehold inn for et forbud mot atomvåpen med grunnlag i internasjonal humanitær rett. Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen består av Den internasjonale Røde Kors komitéen (ICRC) og Det internasjonale forbundet av 186 nasjonale foreninger. Resolusjonen ble vedtatt med akklamasjon og hadde 29 co-sponsorer inkludert Iranian Red Crescent. Det siste leddet i preambelen og de operative paragrafene er gjengitt her, mens hele teksten finnes på NLAs hjemmeside www.legermotatomvapen.no

"convinced that the Red Cross and Red Crescent Movement has an historic and important role to play in efforts to create the conditions for a world without nuclear weapons,

1. emphasizes the incalculable human suffering that can be expected to result from any use of nuclear weapons, the

lack of any adequate humanitarian response capacity and the absolute imperative to prevent such use,

2. finds it difficult to envisage how any use of nuclear weapons could be compatible with the rules of international humanitarian law, in particular the rules of distinction, precaution and proportionality,

3. appeals to all States:

- to ensure that nuclear weapons are never again used, regardless of their views on the legality of such weapons, - to pursue in good faith and conclude with urgency and determination negotiations to prohibit the use of and completely eliminate nuclear weapons through a legally binding international agreement, based on existing commitments and international obligations,

4. calls on all components of the Movement, utilising the framework of humanitarian diplomacy:

- to engage, to the extent possible, in activities to raise awareness among the public, scientists, health professionals and decision-makers of the catastrophic humanitarian consequences of any use of nuclear weapons, the international humanitarian law issues that arise from such use and the need for concrete

actions leading to the prohibition of use and elimination of such weapons, - to engage, to the extent possible, in continuous dialogue with governments and other relevant actors on the humanitarian and international humanitarian law issues associated with nuclear weapons and to disseminate the Movement position outlined in this resolution."

ICRC er en ikke-statlig suveren enhet med observatørstatus i FN og den eneste institusjon nevnt under internasjonal humanitær rett som kontrollerende myndighet (Wikipedia). Etter å ha spilt en avgjørende rolle for konvensjonene mot antipersonellminer og klaseammunisjon, tar Røde Kors- og Røde Halvmånebevegelsen nå altså også opp kampen mot atomvåpen på rent humanitært grunnlag. Dette er noe av det viktigste som har hendt i antiatomvåpenbevegelsens lange historie.

Forslaget til resolusjonen ble utarbeidet i mai 2011 på et møte for nasjonale Røde Kors-foreninger. Initiativtakere var foreningene i Australia, Japan og Norge. Møtet skulle egentlig vært holdt i Japan, men ble pga jordskjelvet lagt til Oslo. Her deltok ICANs leder Tilman Ruff og IPPNWs utrettelige Ira Helfand som også var i Geneve den 26. november der han sendte begeistrede e-poster til IPPNW kollegaer verden over, møtt med like begeistrede tilrop.

Røde Korsresolusjonen er en inspirasjon for alle oss som arbeider for en konvensjon mot atomvåpen. Selv om Røde Kors av organisasjonsmessige årsaker ikke kan slutte seg direkte til ICAN, er det en veldig styrke at ICAN og Røde Kors nå kan arbeide parallelt for å nå det samme målet.

Spis en atombombe

Det var vidt spenn i reaksjonene fra de tilfeldig forbipasserende som ble stoppet av ivrige Medfredere i Bergen sentrum den 26. november. Vi ble møtt med alt fra skeptiske blikk fra travle julegavehandlere, til entusiasme fra sympatisører.

Saima Akhtar

MedFred Bergen

akhtar@legermotatomvapen.no

Den aller største reaksjonen fikk vi dog av Berit, den fryktingytende(?) stormen som herjet Vestlandkysten denne helgen. Hun skylte over oss med 60 mm regn og likte visst atomvåpen

"Unnskyld, vil du hjelpe oss med å ruste ned ved å spise en atombombepepperkake?"

så dårlig at hun iherdig forsøkte å rive teltet vårt vekk gang på gang. Det var ingen tvil, Berit ønsket også å signere kravet om å starte forhandlingene for et forbud mot atomvåpen.

På forhånd hadde vi pepperkakebakelag, hvor ivrige pepperkakebakende MedFred-ere bakte nedskalerte replikaer av "Fat Man" og "Little Boy", som vi serverte under aksjonen med en kopp varmende gløgg.

Symbolikken var ikke til å misforstå, sammen skal vi ruste ned ved å spise atomvåpen, og ikke en smule skal være igjen. De forbipasserende ble også spurt om de ønsket å skrive under på et postkort adressert til Jonas G Støre, hvor man krever at han tar initiativ til å starte forhandlingen for et forbud mot atomvåpen. Sammen med Anne Marte fra ICAN Norge og Changemaker

pepperkakene var spist opp, og alle postkortene var signert. Så får vi håpe beslutningstakerne forstår hva det norske sivilsamfunnet ønsker, nå er vi lei av ventetiden. Litt mindre prating, litt mer atombombepepperkakespising og en verden uten atomvåpen, takk!

Bergen trosset vi Berit, regnskurer og vind, og samlet inn 210 signerte postkort.

Inspirert av Bergens aksjon arrangerte ICAN Oslo også samme aksjon. Midt i julestria på Egertorget stod vi igjen samlet for å dele ut pepperkaker og øke oppmerksomhet rundt atomvåpen. Heldigvis var Østlandet snillere med været, her holdt Berit seg langt unna. Det tok ikke mange timene før alle

Lær om atomvåpen: Konvensjon mot atomvåpen

Informasjonsprogrammet Lær om atomvåpen er utviklet av vår svenke søsterforening SLMK. Det er nå oversatt til norsk (se www.legermotatomvapen.no eller www.atomvapen.no). Foruten oversiktlige tekster finnes det en rekke fordypningstekster. Vi viser her et eksempel på en slik tekst og oppfordrer dere til å gjøre dere kjent med dette omfattende lærestoffet.

Konvensjon mot atomvåpen

Hvorfor en atomvåpenkonvensjon?

”Det kan ikke finnes én lov for atomvåpenstatene og en annen lov for ikke-atomvåpenstatene. Prinsippene om lov og rettferdighet som de mektigste landene forsøker å opprettholde fordømmer atomvåpen i alle former og slag. Ingen politi kan tvinge gjennom en lov som politiet selv åpenlyst bryter”. Slik kommenterte dommeren Christopher Weeramantry fra Sri Lanka behovet for en konvensjon om atomvåpen, som ikke skiller mellom dem som har og ikke har atomvåpen, men som helt enkelt forbyr utvikling, prøvesprengning, produksjon, lagring, forflytning, bruk og trussel om bruk av atomvåpen og som tilbyr en plan med ulike faser for total avvikling av de atomvåpen som allerede finnes (1).

I dag finnes det altså ingen atomvåpenkonvensjon (Nuclear Weapons Convention, NWC) som med juridiske, tekniske og politiske krav regulerer en total avskaffelse av atomvåpen. Det finnes internasjonale konvensjoner for biologiske og kjemiske våpen. Dermed har man altså tidligere lyktes med å forby en hel kategori masseødeleggelsesvåpen. Mange, både stater og sivilsamfunnet, mener at en konvensjon som forbyr atomvåpen, de aller farligste våpnene i verden, burde være en selvfølge for verdens og menneskenes sikkerhet.

Definisjon av konvensjon og atomvåpenkonvensjonen

Det finnes ingen entydig definisjon av begrepet konvensjon. En konvensjon er en overensstemmelse mellom stater. Andre betegnelser for slike overensstemmelser kan være pakter eller traktater.

I snever betydning vil en atomvåpenkonvensjon være en internasjonal avtale som forbyr atomvåpen, forhandlet frem mellom stater. Som oftest forbyr en slik avtale alle deler av utvikling og prøvesprengning av våpentypen og inneholder også måter for å hindre at teknikk og kunnskap om våpentypen spres. En viktig del av avtalen er et rammeverk for hvordan man kan avskaffe alle typer våpen av denne sorten. De mest effektive avtalene inkluderer også et system for hvordan man skal kontrollere at medlemslandene holder avtalen, i tillegg til en form for bestemmelse om hva man skal gjøre hvis et land likevel skulle bryte den.

I en videre betydning vil en atomvåpenkonvensjon bli en realisering av den fordømmelsen av atomvåpen som allerede finnes blant verdens befolkning. Den ville i så måte bety at den normen som allerede råder (folkets ønske om en atomvåpenfri verden) ville bli skrevet ned og offentlig slått tydelig fast. Både på nasjonalt og internasjonalt nivå ville det bli tatt ytterligere skritt for å gjøre atomvåpen ulovlig og støtte avskaffelsen av disse. Derfor ville, som modellkonvensjonens forfattere sier, avtalens påvirkning bli dypere og mer omfattende enn selve avtaleteksten (2). Avtalen ville reflektere en bred sosial og politisk bevegelse bort fra

tiltro til masseødeleggelsesvåpen og militære konfliktløsningsmetoder, og det sivile samfunnets ønske om og ansvar for en mindre militarisert verden, både i dag og for kommende generasjoner.

Bakgrunn

Allerede for over 10 år siden samlet en gruppe eksperter på ulike områder seg for å undersøke de juridiske, tekniske og politiske mulighetene for en atomvåpenfri verden. Det var jurister, vitenskapsmenn, nedrustningseksperter og forhandlere som alle hadde som mål å finne ut hvordan en atomvåpenfri verden ville se ut og hvordan man kunne komme seg dit. Det ble et vanskelig og tidkrevende arbeid, men til slutt publiserte man resultatet i 1997: en modell for en atomvåpenkonvensjon. Allerede samme året ble den presentert av Costa Ricas delegasjon til FNs generalforsamling og ble et offisielt FN-dokument. Forslaget til en atomvåpenkonvensjon ble tatt godt imot av mange land, fordi den viste en modell for hvordan en atomvåpenfri verden ville se ut og at det faktisk ikke er uoppnåelig. Noen av atomvåpenlandene vegrer seg dessverre fremdeles for å begynne forhandlinger som skulle kunne resultere i en slik konvensjon.

Siden 1997 har det skjedd store politiske og sosiale forandringer i verden, som også påvirker diskusjonen om atomvåpen og nedrustning. Blant disse kan vi nevne risikoen for atomvåpenterrorisme, atomvåpenprøvesprengninger i India, Pakistan og Nord-Korea, uroen for et atomvåpenprogram i Iran og endrede holdninger i noen atomvåpenland om bruken av atomvåpnene deres. Tiden er moden for seriøse forsøk og anstrengelser fra både atomvåpenlandene og de atomvåpenfrie landene for å skape en atomvåpenfri verden. FNs generalforsamling har de seneste årene kommet med flere oppfordringer til nedrustningskonferansen i Genève (CD) om å innlede forhandlinger som avsluttende leder fram til en atomvåpenkonvensjon som forbyr utvikling, produksjon, testing, utplassering, lagring, forflytning, trussel om og bruk av atomvåpen, og dermed påskynder den endelige elimineringen av disse våpnene.

Securing our Survival

I publikasjonen *Securing our Survival: The Case for a Nuclear Weapons Convention* (2007) diskuterer eksperter fra bl.a. International Physicians for the Prevention of Nuclear War (IPPNW), International Association of Lawyers against Nuclear Arms (IALANA) og International Network of Engineers and Scientists Against Proliferation (INESAP) atomvåpennedrustning ut i fra disse endrede forutsetningene og legger fram en oppdatert versjon av forslaget til en atomvåpenkonvensjon. På ICANs hjemmeside (International Campaign to Abolish Nuclear Weapons) kan du lese hele dokumentet: <http://www.icanw.org/securing-oursurvival>

På FNs generalforsamling i 2007 leverte delegasjonene fra Costa Rica og Malaysia sammen inn et brev som inneholdt forslaget til en atomvåpenkonvensjon. Brevet ble rettet til FNs generalsekretær og ba om at modellkonvensjonen skulle deles ut til medlemmene i FNs generalforsamling som et offisielt FN-dokument (3). Dokumentet har dermed blitt oversatt til alle de seks offisielle FN-språkene.

1 IALANA, INESAP, IPPNW. *Securing Our Survival. The Case for a Nuclear Weapons Convention*. 2007.

2 Ibid

3 UNGA

http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A%2F62%2F650&Submit=Search&Lang=E

LEARN ABOUT NUCLEAR WEAPONS 2008

© SWEDISH PHYSICIANS AGAINST NUCLEAR WEAPONS, SWEDISH PEACE AND ARBITRATION SOCIETY

IPPNW HAR IGJEN VERDENS-KONGRESS I HIROSHIMA

IPPNW sin 20. verdenskongress skal i år igjen være i Hiroshima, nærmere bestemt fra den 24. til den 26. august 2012. Studentkongressen blir den 22.- 23. august. Sist det var verdenskongress i Hiroshima var i 1989, så man kan si det er på høy tid å ha kongressen der igjen, også fordi det er viktig for oss alle å få komme dit og forstå på stedet hva atombombene gjorde med de to byene Hiroshima og Nagasaki. NLA bør stille med mange både studenter og leger og forslag til styret om "Workshops" eller annet som NLA kan bidra med er velkommen. Av det som er kjent fra programmet så langt blir det høyt profilerte foredragsholdere om IPPNW sine hovedprogrammer og selvfølgelig også en hel del oppmerksomhet om ungdom, Hibakushas og Fukushima.

Mer opplysninger om kongressen ligger allerede og kommer etter hvert på <http://ipnw2012.org/>. Ta kontakt med styret i NLA (e-post info@legermotatomvapen.no) om du planlegger å delta. Sett av dagene i slutten av august for en fredsreise til Hiroshima.

IPPNW-delegasjon til DFR Korea

Bjørn Hilt

IPPNW-kontakt

hilt@legermotatomvapen.no

DFR Korea er et av verdens mest isolerte land både gjennom egne grep og gjennom utstrakt internasjonal embargo. Desto viktigere er det å opprettholde kontakter med landet gjennom de kanalene som er mulig. En av de er muligheten som byr seg er at IPPNW har en nasjonal organisasjon i DFR Korea. Denne organisasjonen het fram til 2009 "Korean Anti Nukes and Peace Physicians" (KANPP), men skiftet da navn til "Korean Anti War and Peace

Physicians" (KAWPP). Dessverre er det nok grunn til å tro at dette navneskiftet har noe å gjøre med landets egen atomvåpenutvikling og utprøving. Som en oppfølging av tidligere kontakter var jeg i oktober 2011 sammen med en gruppe nordiske IPPNW-leger nesten en uke i DFR Korea. Det var interessant på mange måter, men dessverre lot det ikke til at KAWPP hadde lagt seg særlig i selen for at vi skulle få møte leger og beslutningstakere som vi kunne diskutere atomvåpen og atomvåpennedrustning med. De vi møtte var mer interessert i å høre om den nyeste utviklingen på spesielle medisinske områder enn å diskutere

atomvåpen. Et hederlig unntak var et kveldsmøte med visehelseministeren, som også er president i KAWPP. Med ham diskuterte vi rimelig åpent både Ikkespredningsavtalen og Prøvestansavtalen og hvordan DFR Korea burde forholde seg til disse, og dessuten videre muligheter for bedre kontakter også med kolleger fra USA. Det var på slutten av besøket delegasjonens vurdering at KAWPP må være mer åpen for å diskutere sentrale tema og for å utvikle varige personlige relasjoner før det er aktuelt for nye høyt profilerte delegasjoner fra IPPNW å besøke landet.

Møte med DFR Koreas visehelseminister Ri Chol (midten). Ellers ser man fra venstre Dr. Åsa Lindstrøm, Sverige, Prof. Kristin Svendsen, Norge, Dr. Ilkka Taipale, Finland, Prof. Gunnar Westberg, Sverige (tidl. Co-president i IPPNW), Vappu Taipale, Finland (co-president i IPPNW), Ri Chol, Bjørn Hilt, Norge (styreleder for IPPNW), Herman Spanjaard, Nederland (talsperson for IPPNWs råd) og Kang Mun Ryol, DPR Korea (tidl. Generalsekretær i KAWPP).

Ankara erklæringen 2011 om Midt-Østen

Kirsten Osen

Rådsmedlem NLA

osen@legermotatomvapen.no

IPPNWs såkalte Middelhavs-kommisjon møttes 8.-10. desember 2011 i Ankara i regi av den tyrkiske avdelingen av IPPNW. Formålet var å drøfte om og eventuelt hvordan IPPNW kan bidra til et positivt utfall av den kommende Helsingfors-konferansen om en atomvåpenfri sone i Midt-Østen, vedtatt på Tilsynskonferansen for Ikke-spredningsavtalen i 2010. Det er viktig i denne forbindelsen at IPPNW har avdelinger både i Iran

og Israel og at disse var representert på konferansen sammen med medlemmer fra Egypt, USA, UK, Frankrike, Tyskland, Nederland og Ungarn. Også ansatte i ICAN Midt-Østen (stasjonert i Israel) og Geneve var med. Erklæringen fra møtet, som er gjengitt nedenfor, finnes også på www.legermotatomvapen.no og www.ippnw.org.

Den finske avdelingen av IPPNW, Physicians for Social Responsibility, førte saken videre i et møte med den finske utenriksminister Erkki Tuomioja den 14. desember. Den finske regjeringen arbeider intenst for å realisere møtet om Midt-Østen

i 2012, men datoen er ennå ikke fastlagt. For å sikre arbeidsro for det meget sensitive tema, vil det bli et møte for diplomater på høyt nivå, uten politikere og NGOer tilstede. Det er imidlertid mulig med parallelle arrangementer.

Ankara Declaration on IPPNW Middle East Core Group Meeting: Strategies for Peace and Health in the Nuclear Free Middle East

The Middle East (ME) region is experiencing a turbulent period. There are political instability, ethnic and religious conflicts, economic difficulties and external military interventions causing detrimental effects on the health and well-being of the citizens of the Middle East.

We as health professionals have responsibilities to respond to these unacceptable conditions which have caused large scale suffering and loss of human life, and we are concerned that the existing conflicts could escalate into the use of weapons of mass destruction.

We call for:

1. Sincere commitment of governments for peaceful resolution of conflicts without use of military force; and using diplomacy and the rule of international law.
2. We demand that all signatories to NPT to ratify and observe their responsibilities immediately.
3. Noting the published

reports that there are nuclear weapons in Israel and tactical NATO nuclear weapons in Turkey, and there concerns that Iran is developing nuclear weapons; and there are possible chemical and biological weapons in the ME countries, governments should immediately start negotiations to establish a Weapons of Mass Destruction Free Zone -Middle East (WMDFZ-ME) including nuclear, chemical and biological weapons; and take measures to strengthen the implementation of chemical weapons convention (CWC) and biological weapons convention (BWC). We demand that all governments immediately start negotiations for to establish a Nuclear Weapons Convention (NWC). We call for the development of regional International Campaign to Abolish Nuclear Weapons (ICAN) activities.

4. We oppose the plans for deploying Missile Defense Systems including those recently positioned in Turkey. They must be removed at once as the system escalates the danger of nuclear proliferation.

5. We demand the strict observation of the landmines convention.

6. Cease the supply of small arms, conventional weapons and weapons of mass destruction (or the components of such) in the region.

7. The construction of nuclear power plants is a threat to the health of people and the environment of

the ME as well as a stimulus to nuclear weapons proliferation. The ME is a primary earthquake region. Considering the bitter lessons of the Fukujima Catastrophe and past accidents such as Chernobyl, we call for an immediate abandoning of nuclear plant construction programs. The establishment of the renewable energy alternatives to nuclear power should be promoted.

8. There are immense public health problems in the communities of the ME and primary health

care programs have suffered from financial restriction and ongoing conflicts. We demand the immediate reallocation of military funding to health budgets.

9. All efforts should be exerted by all governments and institutions to immediately end Israeli-Palestine/ Jewish-Arab conflict through peace negotiations and initiatives including the Arab Peace Initiative.

List of Signatories (in alphabetical order):

- Abraham Behar, IPPNW-France, Mediterranean Commission Former President
- Ahmed Saada, IPPNW-Egypt, Middle East Vice-President
- Arielle Denis, ICAN Europe Coordinator - Geneva
- Ernesto Kahan, IPPNW-Israel
- Herman Spanjaard, IPPNW-Netherlands, Speaker of the International Council
- Lars Pohlmeier, IPPNW-Germany, European Vice-President
- Leila Moein, IPPNW-Iran, Medical Student Representative
- Liz Waterston, IPPNW-United Kingdom
- Patrice Sutton, IPPNW-USA
- Ra'anan Friedmann, IPPNW-Israel
- Robert Gould, IPPNW-USA
- Sharon Dolev, ICAN Middle East
- Zita Makoi, IPPNW-Hungary
- Ahmet Saltik, IPPNW-Turkey
- Bayazit Ilhan, IPPNW-Turkey, President of Ankara Medical Chamber
- Berker Ozbek, IPPNW-Turkey, Medical Student
- Burcak Aydin, IPPNW-Turkey, Medical Student Representative
- Celalettin Guner, IPPNW-Turkey
- Cem Cotel, IPPNW-Turkey, Medical Student Representative
- Derman Bozok, IPPNW-Turkey
- Guldali Aybas, IPPNW-Turkey
- Ozen Asut, IPPNW-Turkey
- Ozlem Tur, Ankara Middle East Technical University International Relations Department
- Selcuk Atalay, General Secretary of Ankara Medical Chamber
- Selenge Beduk, IPPNW-Turkey, Medical Student
- Simge Uzman, IPPNW-Turkey, Medical Student

NATOs atomvåpenpolitiske utfordringer i 2012

Saksnotat utarbeidet av Nei til atomvåpen, Norske Leger mot atomvåpen og Den norske Pugwash-komiteen desember 2011, til bruk i dialog med politikere og embetsverk.

Helge Hagelund
nestleder i Nei til atomvåpen
hhagelun@online.no

NATO vedtok et nytt strategisk konsept på toppmøtet i Lisboa i 2010. Fram mot neste toppmøte i Chicago i mai 2012 arbeider NATOs organer med å konkretisere strategien, blant annet ved å utarbeide forslag til et såkalt Deterrence and Defence Posture Review (DDPR). Det er gitt lite informasjon utad, men vi har forstått at det er vanskelig å komme til enighet. Spesielt gjelder dette NATOs atomvåpenstrategier.

Selv om Lisboa-dokumentet er forbedret i forhold til det tidligere konseptet fra 1999, er NATO og NATO-land langt fra å være på høyde med de alvorlige atomvåpenpolitiske utfordringene verden står overfor. NATO-alliansens angivelige avhengighet av atomvåpen er et alvorlig hinder for en atomvåpenfri verden, og kan bidra til framveksten av nye atomvåpenstater.

Vi oppfordrer den norske regjeringen til å arbeide for en mer konstruktiv atomvåpenpolitikk i NATO. Vi ber om initiativer og tiltak på følgende områder:

Hensikten med atomvåpnene. NATO opprettholder fortsatt opsjonen om mulig førstebruk av atomvåpen i en alvorlig konfliktsituasjon. På dette området ligger faktisk NATO tilbake for Obamas Nuclear Posture Review. Vi ønsker at NATOs DDPR i klartekst skal uttrykke at atomvåpnenes eneste funksjon er å avskrekke angrep med atomvåpen og at NATO avgir sikkerhetsgarantier om ikke-atomvåpenbruk overfor land som ikke selv har atomvåpen. Slike negative

sikkerhetsgarantier bør også gjøres juridisk bindende.

Taktiske atomvåpen i europeiske NATO-land. Under begrepet Nuclear Sharing har USA utplassert 150-200 B61 atombomber i fem europeiske land som er tilsluttet Ikkespredningsavtalen (NPT) som ikke-atomvåpenstater. Disse våpnene inngår i NATOs atomvåpenstrategier. Dette bidrar til å undergrave NPT, og vanskeliggjør nødvendige nedrustningsforhandlinger med Russland. Mange NATO-land ønsker at disse våpnene fjernes, men det er motstand mot dette i NATOs byråkrati og blant enkelte medlemsland. Vi ber om at den norske regjeringen i 2012 tar initiativ til at de amerikanske atombombene i Europa trekkes tilbake, og at tilbaketreking ikke gjøres avhengig av resultater i forhandlinger med Russland. I motsatt fall låses situasjonen. Det må uansett forhindres at disse atomvåpnene moderniseres slik det foreligger planer om i USA.

Videre nedrustning. Det er viktig at USA og Russland kommer i gang med nye forhandlinger om reduksjon av atomvåpen. Det eksisterer i dag ingen avtale som omfatter taktiske atomvåpen. En avtale om slike våpen ville også ha styrket den nye START-avtalen om reduksjon av strategiske atomvåpen. Samtidig er det viktig at atomvåpenstatene hver for seg gjennomfører reell nedrustning som også må innebære stopp i pågående omfattende moderniseringsprogram.

Rakettskjold. NATO-land er i ferd med å koble seg til USAs omfattende program for en ny type rakettskjold. Dette gjelder også Norge. De mer avanserte delene av det nye rakettskjoldet oppfattes av Russland som en trussel mot egen sikkerhet, og vil bidra til å svekke START og skape et klima for russisk atomoppustning. I Norge er omfanget av det planlagte rakettskjoldet underkommunisert. Norge var for noen år siden motstander

av planer om et omfattende rakettskjold i Europa. Norge kan ikke i dag fravike dette ståstedet, og må i stedet ta initiativ til å bremse planene om det nye rakettskjoldet, og ikke minst hvordan Norge selv lar seg involvere militært og teknologisk.

Tillitsskapende arbeid. Det har stor betydning for NATO-landenes sikkerhet at det er tillit mellom NATO

og Russland. En forutsetning for tillit er åpenhet. Vi støtter initiativet fra Norge og ni andre NATO-land i brev til NATOs generalsekretær av 15.04.2011 der de fremmer sju forslag i retning av økt åpenhet og tillit vedrørende de taktiske atomvåpnene i Europa.

Internasjonalt foreligger det mange analyser og forslag vedrørende NATOs

utfordringer. Vi kan vise til brev av 12.07.2011 fra NGO-organisasjoner til NATOs generalsekretær, se <http://www.armscontrol.org/system/files/DDPRltrSGNATO.pdf>. Vi kan eksempelvis også vise til <http://tacticalnuclearweapons.ifsh.de/publications.htm> der det ligger et omfattende materiale.

Nytt Fredshus!

ICAN Norge har fått nytt kontor og blitt en del av et større aktivistfellesskap. Det nyoppussede Fredshuset har adresse Møllergata 12 - midt i Oslo sentrum. Her deler ICAN Norge kontor med Nei til Atomvåpen, Norges Fredsråd, Norges Fredslag, Peace Brigade International, Children's International Summer Villages, Nansen Dialog og Ligestilling, Inkludering og Mangfold (LIM-nettverket). I tillegg er en rekke organisasjoner en del av dette fellesskapet, selv om de ikke har kontorer i bygget. Fredshuset rommer åtte kontorer, to møterom, et kjøkken og et stort seminarrom med plass til hundre personer.

Selv om alle leietakernes arbeid kan plasseres innenfor et bredt fredsbegrep, er det også mye som skiller oss. Fredshuset vil derfor ikke opptre som en paraplyorganisasjon eller som et politisk spydspiss. Prosjektets hovedformål er å skape en møteplass for de ulike aktørene i fredsbevegelsen. Ikke minst skal Fredshuset være en arena der andre organisasjoner, politikere og enkeltpersoner kan møte fredsbevegelsen.

Planen er at Fredshuset skal tilby tjenester som regnskap, medieovervåkning og teknisk support for å forenkle organisasjonenes arbeidshverdag. For små organisasjoner med relativt få ressurser er slike tilleggstjenester svært nyttig. Det er for eksempel mer lønnsomt for alle å gå sammen om å kjøpe en felles tjeneste fra et mediabyrå, enn om de enkelte aktørene skulle kjøpt dette selv.

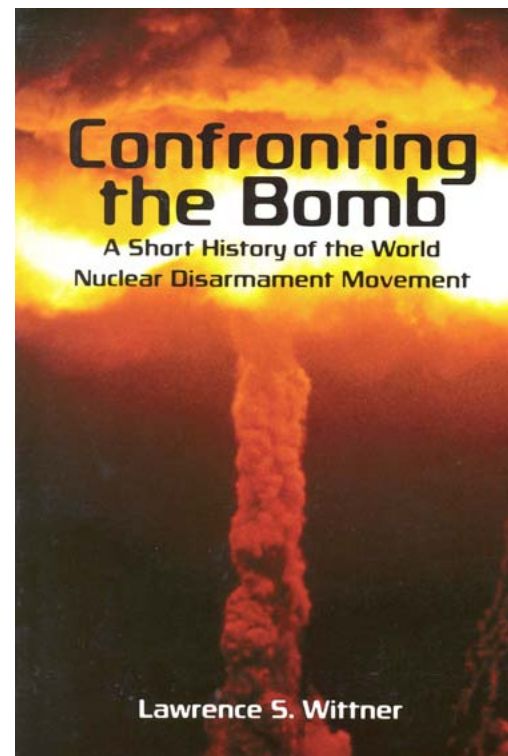
Alle som ønsker det kan leie seminarrommet en hel dag for 4000 kr., eller en halv dag for 3000 kr. Utleievirksomheten er viktig fordi det vil være en stor del av inntektsgrunnlaget til huset. I tillegg er det bra å leie ut seminarrommet fordi det bidrar til å synliggjøre Fredshuset og dermed også alle aktørene som er en del av det.

Da folket tvang politikerne til fornuft

Lawrence S. Wittner

Confronting the Bomb. A short History of the World Nuclear Disarmament Movement.
Stanford University Press, 2009

Den amerikanske historikeren Lawrence S. Wittner har i tre tunge akademiske bøker analysert hvordan folkelige protestbevegelser bidro til å reverse atomvåpenopprustningen under den kalde krigen og frem til vår tid. I boken *Confronting the bomb* forteller han denne historien for et mer allmennt publikum.

Hovedbudskapet til Wittner er at nedrustningen på 1980-tallet ikke ville ha funnet sted uten den massive mobiliseringen av millioner av engasjerte mennesker på begge sider av jernteppet. Ja, Wittner går så langt som å antyde at uten dette engasjementet ville atomvåpen blitt brukt. Dette er vel det som historikere kaller et kontrafaktisk resonnement og kan som sådant verken bevises eller motbevises. Hva Wittner derimot grundig dokumenterer, er hvordan folkebevegelser og enkeltaktivister - etter langvarig ignorering og aktiv motarbeidelse fra politikere og militære ledere - til slutt fikk gjennomslag for sine krav.

Særlig dramatisk er det å følge hans beretning om perioden 1981-1985, som startet med at nye hauer inntok viktige toppposisjoner i den nye Reagan-administrasjonen: Weinberger, Perle, Haig, Allen for å nevne noen navn. Reagan selv syntes å forberede seg for kjernefysisk Armageddon gjennom ytterligere massiv kjernefysisk opprustning og aggressiv retorikk. Som et resultat ble de politiske forbindelsene mellom øst og vest om mulig ennå mer fastfrosne enn før. I Europa sto atomrakettene oppmasjert på begge sider klargjort for utskyting på få minutters varsel.

Samtidig vokste den folkelige atomprotestbevegelsen til en lavine. Millioner av mennesker demonstrerte i gatene. Nye fredssorganisasjoner ble dannet og fikk rask oppslutning. Kirkene, fagforeningene, profesjonene, profilerte vitenskapsfolk og kulturarbeidere sluttet opp om kravet om nedrustning. Til slutt ble det politiske presset for stort til at det lenger kunne ignoreres. Reagan-administrasjonen forsto at den måtte vise vilje til nedrustning og avspenning, ikke minst med tanke på gjenvalg i 1984. Likevel fortsatte atomprogrammene på begge sider. Det var ikke før den nye lederen i Sovjet Gorbatsjov i 1985 tok nye dristige nedrustningsinitiativ, at seriøse forhandlinger om nedbygging av de kjernefysiske arsenalene virkelig startet opp.

Wittner følger motstandsbevegelsen mot atomvåpen fra 1945 til våre dager, gjennom de ulike fasene med aktivisme og passivitet. Han viser hvor vanskelig det er for slike folkelige bevegelser å utøve et vedvarende press på politikere. Etter tilsynelatende seire - som avtalen om stans i atmosfæriske prøvesprengninger i 1963 - gikk antiatomvåpenorganisasjonene fort i dvale, men våknet til nytt liv når det på ny ble klart at atomtrusselen ikke var under kontroll. Det er fascinerende å lese om bredden i den mangfoldige bevegelsen som på sitt høydepunkt uttrykte et verdensomspennende krav om at politikerne tok til vettet. Wittner mener at dette er den største folkelige mobilisering verden til nå har sett.

Etter avspenningsperioden på slutten av 1990-tallet har antiatomvåpenbevegelsen påny skrumpet inn. Den alminnelige oppfatning er at atomvåpnene er kommet under kontroll. Wittner peker på at våpenkappløpet likevel fortsetter, nå med nye deltakere og økende teknologisk raffinering. Verden befinner seg fortsatt i en ustabil situasjon mellom nedrustning og opprustning. Bare fortsatt folkelig engasjement kan tvinge frem en varig løsning: et forbud mot atomvåpen.

John Gunnar Mæland

Give Peace a Chance – IPPNWs årlige støttelotteri

I august 2012 vil unge atomvåpenmotstandere sykle gjennom japanske landsbyer på vei mot IPPNWs verdenskonferanse i Hiroshima. De vil underveis organisere lokale aksjoner, møte politikere og spre IPPNWs budskap om en atomvåpenfri verden. Gruppen består av medisinstudenter fra hele verden, inkludert flere fra Norge.

De trenger økonomisk støtte til dette. IPPNW har derfor besluttet at overskuddet fra årets fredslotteri skal støtte 2012 BAN Tour, som et håndslag til den innsatsen medisinstudenter gir og har gitt vår bevegelse.

Du kan bidra ved å kjøpe ett eller flere lodd. Hvert lodd koster 100 US dollar. Det selges bare inntil 300 lodd. Trekningen finner sted 1. juli 2012 og vinnerloddet gir en gevinst på 10 000 US dollar. For å kjøpe lodd, gå inn på: <http://www.ippnw.org/raffle.html>

Kommentar: Nobels vilje

Kirsten Osen har en informativ anmeldelse av Fredrik Heffermehls bok, *The Nobel Peace Prize* (Praeger 2010) i nr. 3/2001. Boken, som nå foreligger på svensk og flere andre språk, er en inngående juridisk analyse av hvordan Nobels testament og hans pris for fredsforkjemper (fredsførfaktare) skal forstås og en politisk analyse av hvor verdifull og høyaktuell Nobels spesifikke intensjon er i dagens verden.

Osen skriver bl.a. at "Heffermehl er overbevist om at testamentets ordlyd er uttrykk for Nobels intensjon" om at fredsprisen skulle tildeles personer som har arbeidet for nedrustning og en verden bygd på folkerett, ikke makt. Osens formulering kan etterlate et inntrykk av at dette er et syn som står for Heffermehls regning og at en rettslig analyse også kunne ha resultert i en annen konklusjon. Det er jeg i så fall ikke enig i. Det "utvidete fredsbegrep" som Nobelkomiteen i mange tilfeller har lagt til grunn for sine tildelinger av prisen har ikke noe med Nobels testamente å gjøre.

Heffermehl fremlegger i boken en grundig dokumentasjon for hvordan Nobel må ha tenkt og for at han ønsket å støtte arbeidet for fred ved global nedrustning basert på en global rettsorden. Nobels løfter til Bertha von Suttner om å støtte hennes bevegelse (som han selv var medlem av) må anses som uomtvistelige bevis for prisens innhold. Videre inneholder boken referater fra Gunnar Jahns private dagbøker som viser at komiteens flertall førte sine diskusjoner helt uten interesse for hvilke mottagere og hvilket fredsarbeid Nobel ønsket å støtte. Bl. a. fremgår det at pionerer i kampen mot atomvåpen, som amerikaneren Norman Cousins, ble forbigått i en tidlig fase da tydelig støtte til denne bevegelsen kunne fått stor betydning.

Nobelkomiteen har i mange tilfeller gitt prisen til personer som ikke tilfredsstillt innholdet i testamentet. Dette er en ulovlig praksis som må opphøre. Det er på tide at fredsbegnelsen tar prisen tilbake.

Ståle Eskeland
Professor dr.juris, Universitetet i Oslo

Spar i Banco Humanfond og støtt Norske Leger mot Atomvåpen!

Har du bevisste etiske og ideelle holdninger og ønsker å dele litt av dine goder med andre?

Nå kan du spare i Banco Humanfond og samtidig støtte opp om det nyttige arbeidet Norske Leger mot Atomvåpen utfører!

Uansett om du sparer langsiktig til deg selv eller dine nærmeste er Banco Humanfond et godt valg. Velkommen som sparer i Banco Humanfond - et alternativ med både hjerte og hjerne!

Norske Leger mot Atomvåpen

BANCO

HUMANFOND

i samarbeid med

BANCO HUMANFOND - Et fond for de bevisste

Fondet er et norsk aksjefond med en moderat risikoprofil. Inntil 20 % av kapitalen kan investeres i utenlandske aksjer. Fondet har en ideell profil og egne etiske retningslinjer. I Banco Humanfond unngår du dermed å støtte opp om selskaper som produserer våpen, alkohol og tobakk, samtidig som du tar hensyn til selskapenes sosiale- og miljømessige krav (fastsatt av FN). Den ideelle profilen innebærer at 2 % av din forvaltningskapital ved årets slutt videreføres til Norske Leger mot Atomvåpen.

Ferdig utfylt tegningsblankett som er trykket i denne folder kan sendes oss portofritt ved at du teiper igjen sidene og postlegger.

Ønsker du ytterligere informasjon kan du ta kontakt med oss på **telefon 22 00 51 01**, **e-post: kundesenter@abif.no** eller du kan besøke våre **internettssider www.abif.no**. Du kan også fylle ut svarslippen nedenfor og sende den til oss.

Jeg er interessert i å spare bevisst med både hjerte og hjerne i Banco Humanfond! Send meg mer informasjon!

NAVN _____
 ADRESSE _____
 POSTNR/-STED _____
 TELEFON ARBEID _____
 TELEFON PRIVAT _____
 E-POST _____

Tlf: 22005101 E-post: kundesenter@abif.no

KAN SENDES
 UFRANKERT
 I NORGE.
 ADRESSATEN
 VIL BETALE
 PORTOEN.

Alfred Berg Asset Management
 ABN AMRO

SVARSENDING
 Avtalenr. 140212/24_Pb
 Alfred Berg Industrifinans
 Oslo Sentrum Bedriftssenter,
 0109 Oslo

BANCO

HUMANFOND

TEGNINGSBLANKETT I BANCO HUMANFOND

Å spare i Banco Humanfond er enkelt. Fyll ut tegningsblanketten og legg den i posten idag. NB! Skjema samt legitimasjonsdokumentasjon må sendes pr. post ved opprettelse av spareavtale. Ved enkeltstående tegninger kan du benytte fax 22 00 51 05. Dersom du ønsker tilsendt prospekt eller annen informasjon, ta gjerne kontakt med Banco Humanfond, Grev Wedels Plass 9, Postboks 483 Sentrum, 0105 Oslo. www.abif.no

NAVN		PERSON-/ORGANISASJONSNR	STATSBORGERSKAP
ADRESSE		TELEFON DAGTID	TELEFON KVELDSTID
TELEFAX	POSTNR	POSTSTED	
BANKKONTO FOR FREMTIDIGE UTbetalinger		VPS-KONTO (HVIS DU IKKE HAR BLIR KONTO OPPRETTET KOSTNADSFRIIT)	

ORGANISASJONEN DU STØTTER

Den ideelle organisasjonen du støtter ved denne tegningen.

LEGITIMASJONSDOKUMENTASJON

Ved første gangs tegning hos Banco Humanfond må gyldig legitimasjon (pass, bankkort, førerkort) fremlegges. Oppgi hvilken type som vedlegges: .....

TEGNING AV ENGANGSBELØP

Minimumsbeløp ved første gangs tegning er kr. 2.000,-. Andelene kjøpes med kurs samme dag som fullmakten mottas, forutsatt at dette skjer innen kl. 11.00. Tegning kan gjøres ved at du gir oss en engangsfullmakt for belastning av din konto. Alternativt kan pengene overføres til fondets bankkonto nr. 1602.45.34328.

ENGANGSFULLMAKT

Jeg gir herved Banco Humanfond fullmakt til å belaste bankkonto nr .....
 for kjøp av andeler totalt kr ..... Kontohavers navn .....
 Sted/Dato ..... Underskrift (må disponere bankkonto) .....

SPAREAVTALE (SVARKUPONG)

Avtale Giro

Ja, jeg ønsker å betale andeler i Banco Humanfond med AvtaleGiro (kreditkonto nr. 1602.45.34328).
 Minimum sparebeløp er kr. 200,- pr. gang.

Belast mitt kontonr. [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] med kr [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] [ ]

hver måned hvert kvartal hver måned med unntak av .....

Beløpet skal belastes konto den [ ] [ ] (hver mnd) Første belastningsdato [ ] [ ] [ ] [ ] [ ] (dag, mnd, år).

Kontohavers navn ..... (benytt STORE BOKSTAVER).

Sted/Dato ..... Underskrift (må disponere bankkonto) .....

Kid-felt [ ]
 (fylles ut av Banco Humanfond)

Historisk avkastning er ingen garanti for fremtidig avkastning. Fremtidig avkastning vil blant annet avhenge av markedsutviklingen, forvalters dyktighet, fondets risiko, samt kostnader ved tegning, forvaltning og innløsning. Avkastningen kan bli negativ som følge av kurstap. Valutakursendringer vil påvirke verdien på fondet, dersom underliggende investeringer er foretatt i annen valuta enn det som fondet er notert i. Selskapet er ikke ansvarlig for eventuelle skader eller feil som beror på hendelser utenfor selskapets kontroll. Materialet kan være delvis eller helt basert på informasjon fra tredjepart, informasjon vi anser som pålitelig, dog kan det ikke garanteres at denne informasjonen er korrekt eller komplett. Innholdet i dette materialet er gyldig for den dato som er oppgitt. Materialet skal kun brukes av den som er påtenkte dette, og skal ikke viderefremmes, reproduseres eller helt eller delvis kopieres for noe formål uten samtykke fra Alfred Berg Industrifinans.

B

Retur til:
NLA v/John Gunnar Mæland
ISF, Kalfarveien 31
5018 Bergen

spring og signer! www.icanw.org

Kampanjen for en internasjonal konvensjon mot atomvåpen,
initiert av IPPNW i 2007, fortsetter - og avsluttes først når atomvåpen er forbudt
ved konvensjon. Gå inn på nettsidene og signer!

Neste manusfrist: 1. april 2012